ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

ש״פ דברים, ת״ב (נדחה), ה׳תשל״א

יוצא לאור לש״פ ואתחנן, י״ג מנחם-אב, ה׳תשע״ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

בס״ד.

פתח דבר

לקראת ש״פ ואתחנן, הבעל״ט — הננו מוציאים לאור התוועדות ש״פ דברים, ת״ב (נדחה) ה׳תשל״א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות־קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה״ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד ״הקיצו ורננו גו״, ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, ״תורה חדשה מאתי תצא״.

ועד הנחות בלה״ק

ז׳ מנ״א, ה׳תשנ״ז,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.
788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 604-2610
info@lahak.org • http://www.lahak.org
The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.
5777 • 2017
Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „**ועד הנחות בלה״ק**״
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס״ד. שיחת ש״פ דברים, שבת חזון, תשעה באב (נדחה), ה׳תשל״א.

בלתי מוגה

כ״ק אדמו״ר שליט״א קידש על היין.

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד״ה איכה ישבה בדד (הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר שליט״א).

* * *

ב. בנוגע לפירוש רש״י — ידובר אודות פירוש רש״י הראשון בפרשת דברים, שאף שכבר דובר אודותיו פעם[1], נשארו עדיין ענינים שלא באו בדיבור, ואודותם ידובר עתה.

ובהקדמה:

בהמשך להמדובר (החל מחמשה עשר בשבט[2]) אודות הוספה בלימוד התורה, כולל גם בנוגע לתשעה באב עצמו (כמדובר אשתקד[3]) — חפשתי מקור לדברים.

ואף שהובא מדברי רבינו הזקן בלקו״ת ד״ה ציון במשפט תפדה[4], ש״משפט״ קאי על לימוד התורה — לא מוכח עדיין שקאי על תשעה עצמו, שהרי אפ״ל שענין ה״משפט״, לימוד התורה, צ״ל בימים שלפני תשעה באב, כדי שעי״ז יהי׳ כבר בתשעה באב ענין הפדי׳, באופן שיהפך לששון ולשמחה.

ובכן: אנה ה׳ לידי דברי הב״ח (הובא במג״א)[5] בנוגע למ״ש בשו״ע בענין סדר היום וקביעות עתים לתורה, שצריך להזהר ב״לימוד הלילה יותר ויותר מבשל יום .. שנאמר[6] קומי רוני בלילה״: ״האחרונים קיבלו לומר משכבי עד קומי, שכבי, ומקומי עד שכבי, קומי, דמחג שבועות שאומרים מגילת רות[7] שכתוב בה[8] שכבי עד הבוקר, עד תשעה

---

1) שיחת ש״פ דברים תשכ״ה בתחלתה (תו״מ חמ״ד ע׳ 163 ואילך).

2)

3) ראה שיחת ש״פ דברים, שבת חזון דאשתקד בסופה (תו״מ חס״א ס״ע 131 ואילך). וש״נ.

4) ריש פרשתנו (א, סע״ב).

5) או״ח סרל״ח.

6) איכה ב, יט.

7) ראה מסכת סופרים פי״ד הי״ח: ״רות — במוצאי יום טוב ראשון של עצרת עד חציו ומשלים במוצאי יום טוב האחרון״.

8) ג, יג.

באב שאומרים מגילת איכה שכתוב בה[6] קומי רוני בלילה לראש אשמורות — שכבי, דאין צריך לקום קודם אור הבוקר כדי ללמוד תורה [אלא די בלימוד התורה בהתחלת הלילה], כיון דהלילות קצרים [ואם יקום קודם אור הבוקר, יחסר בהשינה הדרושה לבריאות הגוף, שעז"נ[9] "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", ובלשון הרמב"ם[10]: "היות הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא"], אבל מתשעה באב שאומרים קומי, עד חג השבועות שאומרים שכבי — קומי, חייב לקום קודם אור הבוקר .. ללמוד, כיון דהלילות ארוכים".

ואף שרבינו הזקן מביא[11] בנוגע ללימוד התורה בלילה[12] רק ש"מט"ו באב ואילך יוסיף כו'", כדברי הגמרא במסכת תענית[13]: "מחמשה עשר באב ואילך .. דמוסיף (לילות על הימים לעסוק בתורה) יוסיף" (חיים על חייו), ולא מביא הסימן הנ"ל בנוגע לתשעה באב*,

— ויש לומר בזה כמה ביאורים, אבל אין כאן המקום, ואדרבה: כל אחד יתבונן ויפרש זאת בעצמו —

אבל הרי הב"ח הי' מקובל גדול, כפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בספר הזכרונות[14], וכפי שרואים בחיבורו, ובפרט בסי' מ"ז בנוגע לברכת התורה (כמדובר כמ"פ[15]). וכן המג"א, שמביא כמה ענינים מספרי קבלה — מכתבי האריז"ל, ובפרט ספר הכוונות, כפי שמציין בעצמו בכ"מ.

ובכל אופן, גם חמשה עשר באב (שמביא רבינו הזקן) קשור עם תשעה באב:

איתא במדרש[16] בנוגע לא' הטעמים ליו"ט דחמשה עשר באב, שהוא "יום שכלו בו מתי מדבר" (שנגזר עליהם "במדבר הזה יתמו גו'"[17]), ש"כל ט' באב היו עושין קבריהן ושוכבין בתוכן, ולמחר הכרוז

---

*) ובנוגע להלכה: החיוב "מכאן ואילך כו'", עם העונש החמור "ודלא כו'" — הרי זה מט"ו באב, משא"כ מט' באב, שהוא כמו כמה מנהגים שלא הובאו בשו"ע.

---

9) ואתחנן ד, טו. וראה ברכות לב, סע"ב ובחדא"ג מהרש"א שם.
10) הל' דעות רפ"ד.
11) הל' ת"ת פ"ד ה"ח.
12) ראה גם שו"ע שלו או"ח (מהדו"ת) ס"א ס"ג.
13) לא, א (ובפרש"י).
14) ח"א פ"ס. וראה גם תו"מ חס"א ע' 94. וש"נ.
15) ראה גם תו"מ חנ"ט ע' 130 הערה 262 ובשוה"ג הב'. וש"נ.
16) איכ"ר פתיחתא לג. ירושלמי סוף תענית — הובאו בפרש"י ותוס' תענית שם.
17) שלח יד, לה.

יוצא הבדלו החיים, ואותה השנה שכלתה הגזרה קמו כולם, והיו סבורים שמא טעו בחודש, עד שראו הלבנה מלאה, ואז ידעו שכלתה הגזרה, ועשו יו"ט".

ונמצא, שכל השמחה של ט"ו באב היא על ביטול הגזירה בתשעה באב, והיינו, שנתברר אצלם שזהו "אַ לעבעדיקער תשעה באב", והם "מאותן שכתוב בהן[18] חיים כולכם היום", ובאופן ש"כולם שלמים ועומדים להכנס לארץ"[19], "ארץ טובה ורחבה"[20] (ועד"ז בנוגע לגאולה העתידה — שבט"ו באב נעשה הבירור בנוגע לתשעה באב, שמתבטל ענין הגלות, ובאה הגאולה).

ג. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק[21] "ודי זהב", "הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיו להם, שנאמר[22] וכסף הרביתי להם[23] וזהב עשו לבעל",

— דכיון ש"די זהב" אינו שם מקום, אינו נכלל ב"דברי תוכחות" שנאמרו בנוגע ל"כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן", ולכן צריך רש"י להוסיף שגם כאן הפירוש הוא ש"הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב".

וכיון שנתכוין להוכיחן, מביא גם הפסוק "וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל", שמדגיש גודל החטא, שהכסף וזהב שנתן הקב"ה, מהם עצמם עשו דבר שהוא היפך רצונו של הקב"ה; משא"כ בפסוק "ויעשו להם אלקי זהב" שבפ' תשא[24], שנתכוין משה ללמד זכות על בנ"י ("אתה הוא שגרמת להם שהשפעת להם זהב .. מה יעשו שלא יחטאו"), אין מקום להביא פסוק זה.

וע"פ יינה של תורה, י"ל, שמפני כבודן של ישראל, הנה בדברי התוכחה גופא נרמז גם לימוד זכות שמקטין החטא, ולכן כתב רש"י

---

18) ואתחנן ד, ד.
19) פרש"י חוקת כ, כב.
20) שמות ג, ח.
21) ריש פרשתנו.
22) הושע ב, יו"ד.
23) בנוגע לכלל שרש"י משנה מלשון הכתוב (כבנדו"ד: "הרביתי לה") באופן המתאים לפירוש פשוטו של מקרא (לקו"ש שבפנים הערה 2) — הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א:
וע"פ כלל זה יתורצו עוד כ"מ בפרש"י, ולא כהמשבשים גם שם כל הכת"י ודפוסי רש"י. — ראה פרש"י מטות (לב, יז) "ובירכו כתיב כו'"*. ועוד.
24) לב, לא (ובפרש"י).

*) ראה גם שיחת ש"פ מטו"מ תשכ"ט ס"כ (תו"מ חנ"ז ע' 147). וש"נ.

"הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהי' להם", לרמז[25] ללימוד זכות הנ"ל ש"אתה הוא שגרמת להם כו'".

וכן הוא בשאר דברי התוכחות, שבכל א' מהם נרמז גם ענין של לימוד זכות להקטין את החטא —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ד בתחלתו.

* * *

ד. דובר לעיל במאמר[26] (שמיוסד על מאמר של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע[27], ורשימות הצ"צ על מגילת איכה[28]) הפירוש ד"איכה ישבה בדד"[29] למעליותא, ש"בדד" מורה על דרגא נעלית, ועפ"ז מובן שגם ענין הבכי', "בכה תבכה"[30], הוא למעליותא — מצד גודל ועוצם הגילויים הנעלים והנפלאים, ע"ד מ"ש בזהר[31] שר"ע בכה כששמע סודות התורה, מצד עוצם הגילוי כו', והו"ע בכי' של שמחה[32].

ומ"ש "בכה תבכה" (ב"פ) — הרי זה כנגד בית ראשון ובית שני[33], שבכל א' מהן יש מעלה: בית ראשון — שבו היו גם החמשה דברים שחסרו בבית שני[34], ובית שני — עליו נאמר[35] "גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון"; וע"י "בכה תבכה (כנגד ב"ר וב"ש) בלילה", שמורה על העלם וחושך הגלות — זוכים לביהמ"ק השלישי.

---

25) אבל רק ברמז בלבד, ולא בפירוש, כי לימוד זכות הוא היפך המכוון שבענין התוכחה. וכפשוט, שכאשר מוכיחים מישהו שלא יחזור לחטוא עוה"פ, אין מקום לומר לו, שגם הפעם הראשונה לא היתה באשמתו!...

ויש להוסיף ולהעיר בנוגע לכללות הענין דלימוד זכות, כמארז"ל (אבות פ"א מ"ו) "הוי דן את כל האדם לכף זכות" — שזהו רק בנוגע להזולת, וכמבואר בתניא (פ"ל) בפירוש מארז"ל (שם פ"ב מ"ד) "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו", "כי מקומו גורם לו לחטוא להיות פרנסתו לילך בשוק כל היום ולהיות מיושבי קרנות וכו'", אבל אין להשתמש בחשבון זה ביחס להעדר העבודה בנוגע לעצמו.

וכמבואר בקונטרס ומעין (מי"ג פ"א) שאין לאדם להצדיק את עצמו בטענה שיש לו עבודה קשה ומלחמה קשה כו', אלא אדרבה: עליו לדעת שזוהי אמנם עבודה ומלחמה קשה (ולכן אין לו להתייאש מיד בתחלת העבודה ולחשוב שלא יוכל לנצח כו'), אבל אעפ"כ, יש לו את כל הכחות הדרושים לכך, שהרי אין הקב"ה מבקש אלא לפי כחן, ובודאי לא הי' מעמידו בנסיון אם לא הי' בכחו לעמוד בו.

26) לעיל ע' ... ואילך.

27) סה"מ עת"ר ע' ריג ואילך.

28) אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'לד ואילך.

29) איכה א, א.

30) שם, ב.

31) ראה זח"א צח, ב (במהנ"ע). ט"ז לשו"ע או"ח סרפ"ח סק"ב (בשם זהר חדש). וראה גם זהר חדש בראשית ז, א.

32) חסר קצת (המו"ל).

33) סנהדרין קד, ב. הובא בפרש"י עה"פ.

34) יומא כא, ב.

35) חגי ב, ט. וראה ב"ב ג, סע"א.

וע"ד מ"ש[36] "אלה פקודי המשכן משכן גו'", ב"פ, רמז למקדש שנמתשכן בשני חורבנין — של בית ראשון ובית שני[37], וכמבואר בלקו"ת[38] ובהערות הצ"צ[39] שהם כנגד ביהמ"ק שלמעלה וביהמ"ק שלמטה, וכנגד ירושלים של מעלה וירושלים של מטה — יחוד או"א ויחוד זו"ן.

ה. ובהמשך לזה, ובהתאם לכך שצריך לדבר אודות ענינים השייכים לתשעה באב — הנה גם הביאור בהערות אאמו"ר על הזהר יהי' בענין הנ"ל:

בנוגע למאמר הזהר בפ' נשא[40] "אמר רבי יהודה אמר ר' חייא אמר ר' יוסי, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר[41] בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר" — מבאר אאמו"ר[42] השייכות של מימרא זו לבעלי המימרא, כיון שמדריגתם שייכת לירושלים של מטה, וע"י עבודתם נעשית הכניסה דישראל בירושלים של מטה, שבה תלוי' גם כניסת הקב"ה בירושלים של מעלה.

וכמדובר כמ"פ, שמצד סיבות שונות כתב אאמו"ר הערותיו בקיצור, ובעיקר — ע"פ קבלה, ואילו בנוגע לביאור הענינים כפשוטם סמך שיבינו לבד, אבל לאנשים כערכנו יש צורך לבאר גם בפשטות הענינים.

ובנדו"ד, לכאורה אינו מובן: מה נוגע להדגיש אודות הכניסה בירושלים של מעלה, בה בשעה שמדריגתם שייכת לירושלים של מטה? — הן אמת שעי"ז שהם פועלים הכניסה בירושלים של מטה, נעשית בדרך ממילא הכניסה בירושלים של מעלה, אבל אעפ"כ, מה נוגע להדגיש בפירוש שהקב"ה "לא יכנס בירושלים של מעלה עד כו'"?

פירוש הדברים בפשטות הוא — שהכוונה במאמר זה היא להפליא גודל מעלת עבודת ישראל, שבה תלוי' גם כניסת הקב"ה בירושלים של מעלה; אבל יש לומר שיש בזה ענין עמוק יותר שנוגע לכאו"א מישראל בעבודתו.

ו. ויובן בהקדם המוזכר לעיל במאמר[43] תורת הרב המגיד[44] על

---

36) ר"פ פקודי.
37) ראה תנחומא פקודי ב. שמו"ר פנ"א, ג. פרש"י עה"פ.
38) פקודי ד, א ואילך.
39) אוה"ת שם ע' ב'רלה.
40) זח"ג קמז, סע"ב.
41) הושע יא, ט.
42) לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' שעא.
43) ס"ה (לעיל ע' ...).
44) או"ת ר"פ ויגש.

מארז"ל[45] "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", שהתפלה צריכה להיות על הכובד ראש שלמעלה, ששכינה אומרת "קלני מראשי כו'"[46] (אף שישנו גם הפירוש שקאי על שורש הנשמה למעלה[47]).

וכמבואר בזהר[48] שעיקר התפלה צ"ל על החסרון דלמעלה (ולא על החסרון דלמטה, שמתמלא בדרך ממילא ע"י מילוי החסרון דלמעלה), וכפי שמוסיף שם, שאלו שמתפלל על החסרון דלמטה "אינון עזי נפש ככלבים" שצועקים "הב הב".

ולכאורה אינו מובן:

מצות התפלה כפשוטה — אין ענין יוצא מידי פשוטו — היא בקשת צרכיו, כפס"ד הרמב"ם[49]: "חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל .. שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה". וא"כ, איך אפ"ל שהתפלה צ"ל על החסרון דלמעלה, ומי שמתפלל על החסרון שלו ה"ה ירוד ושפל כ"כ עד שדומה לאלו שצועקים "הב הב"?!

אך הביאור בזה — שתלוי במדריגת האדם המתפלל, שאין הקב"ה מבקש אלא לפי כחו[50]: מי שאינו יודע אודות החסרון דלמעלה (מאיזה סיבה שתהי', להיותו תינוק שנשבה וכו') — הנה המצות עשה דתפלה היא שיתפלל על החסרון שלו; אבל מי שיודע אודות החסרון דלמעלה — צריך להתפלל על החסרון דלמעלה, ואם מתפלל על החסרון שלו, ה"ז תכלית הירידה והשפלות כו'.

[וכפי שמצינו בכללות התומ"צ: אמרו רז"ל[51] "לעולם יעסוק אדם בתומ"צ .. שלא לשמה", וגם אז מברך "אשר קדשנו במצוותיו וצוונו", אף שאין זו תכלית השלימות. וכן בלימוד התורה — יש מי שיוצא י"ח בלימוד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית[52], ובזה מקיים מצות "לא ימוש גו' יומם ולילה"[53] [ויתירה מזה — כדאיתא בספרים[54] שמלמעלה משלימים כל מה שחסר לו כו'], ויש מי שלומד יומם ולילה כפשוטו, אלא שמבטל רגע אחד מלימודו, ו"עליו דרשו רז"ל[55] כי[56] דבר ה' בזה וגו'". ועד"ז בצדקה — החילוק בין החיוב של נקדימון בן גוריון שצריך

45) ברכות רפ"ה.
46) סנהדרין מו, א.
47)
48) תקו"ז ת"ו (כב, א).
49) ריש הל' תפלה.
50) ראה לעיל הערה 25.
51) פסחים נ, ב. וש"נ.
52) מנחות צט, ב.
53) יהושע א, ח.
54) ראה תו"א מג"א צח, סע"ג.
55) סנהדרין צט, סע"א. תניא פ"א.
56) שלח טו, לא.

ליתן בריבוי מופלג[57], להחיוב של עני בישראל שצריך ליתן שלישית השקל בשנה[58]].

ז. ועפ"ז מובן גם בנדו"ד:

כאשר יהודי יודע שבכניסתו לירושלים של מטה תלוי' כניסתו של הקב"ה בירושלים של מעלה, אזי ניתוסף עילוי בכללות עבודתו לפעול הכניסה בירושלים, שאין זה בשביל עצמו, אלא בשביל שהקב"ה יכנס בירושלים של מעלה.

ועי"ז מגעת עבודתו במקום השבועה שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה — דרגא שלמעלה מטו"ד, ולמעלה מכל סדר השתלשלות, כולל גם ירושלים של מעלה.

ולכן נתפרש המאמר "נשבע הקב"ה שלא יכנס כו'" — כדי לפעול שעבודתם של ישראל בהכניסה לירושלים תהי' בתכלית השלימות.

ח. וכאן רואים ענין נוסף — (א) ש"דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר"[59], (ב) החילוק שבין פנימיות התורה לנגלה דתורה:

המימרא אודות ירושלים של מטה וירושלים של מעלה היא גם בגמרא במסכת תענית[60] (כפי שמציין גם אאמו"ר), אבל שם הלשון הוא: "אמר הקב"ה לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה", היינו, שגם בנוגע לירושלים של מטה מדובר אודות כניסתו של הקב"ה; ואילו לשון הזהר הוא: "עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה".

[אינני יודע מדוע נשמטה תיבת "ישראל" בהעתקת מאמר הזהר בלקוטי לוי"צ הנדפס, בה בשעה שבדברי אאמו"ר מדובר בענין "כניסת ישראל .. בירושלים של מטה". ואף שאאמו"ר מפרש זאת בנוגע ל"ישראל דלעילא, ז"א" — הרי הפירוש בזהר בפשטות ובגלוי הוא בנוגע לבנ"י כפשוטם, וכמובן גם מהמשך הדברים בזהר: "תניא כמה חביבין ישראל קמי קוב"ה כו'", ובהמשך לזה בא המאמר "נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה"].

וזהו החילוק בין פנימיות התורה לנגלה דתורה — כי, פנימיות התורה, שהיא "נשמתא דאורייתא" (כדאיתא בזהר פ' בהעלותך[61]), מגלה

---

57) כתובות סו, סע"ב ואילך. דל"ב מדות טו. תוס' כריתות יד, סע"א.
58) ב"ב ט, א. 60) ה, א.
59) ירושלמי ר"ה פ"ג סה"ה. ברייתא 61) ח"ג קנב, א.

את פנימיות הענין בנוגע לכניסתו של הקב״ה בירושלים של מטה גופא, שהיא תלוי׳ בעבודתם של ישראל (ככל הענינים שתלויים בעבודתם של ישראל), שהם הגורמים את הכניסה בירושלים של מטה, ועי״ז גם בירושלים של מעלה — בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ט. בהמשך להמדובר לעיל (ס״ג) אודות הדגשת כבודן של ישראל בתוכחה גופא, ועד״ז בענין הגלות גופא, ״איכה ישבה בדד״, שיש בזה גם מדה טובה, שבנ״י הם ״עם[62] לבדד[63] ישכון״[64], כמו שמן שאינו מתערב[65] — אמר כ״ק אדמו״ר שליט״א:

ענין זה בא בהמשך להמדובר לאחרונה, שיש כאלו שרוצים לערב יהודים עם גוים ח״ו, וכמ״ש ביחזקאל[66] שיש אלו ש״אומרים נהי׳ כגויים״, אבל על זה אומר הקב״ה: ״היו לא תהי״! ובודאי יתבטל הדבר, כמו כל הענינים של שקר!

הקב״ה, בורא העולם, קבע מחיצות המבדילות בין ישראל לעמים, ושום ענין של גלות — גלות אצל גוים, ואפילו גלות אצל יהודים, להבדיל, ואפילו לא הגלות אצל ה״א־ל זר אשר בקרבך״[67] — אינו יכול לבטל זאת!

ואע״פ שבנ״י הם מיעוט לגבי גוים, אינם מתבטלים לגבי הרוב, כי, ענין הביטול ברוב שייך רק כששניהם מתערבים יחד, אבל כשאינם מעורבים אלא כל אחד הוא בפני עצמו, אזי אין המיעוט מתבטל לגבי הרוב.

וכן בנוגע לענין ד״אחרי רבים להטות״[68], ששייך רק כאשר הרוב והמיעוט דנים באותו ענין, משא״כ כאשר הרוב מביע חוות־דעת בענין אחד, והמיעוט מביע חוו״ד בענין אחר, כך, שהם נמצאים בשני עולמות שונים, אזי המיעוט אינו בטל.

י. ויש להוסיף בנוגע לחילוק שבין גוים ליהודים, להבדיל, שמצינו בזה מאמר נפלא (״אַ מורא׳דיקער ווּאָרט״) מרבינו הזקן במהדורא קמא של אגרת התשובה[69], וז״ל:

---

62) בלק כג, ט.

63) ועד להענין ד״בטח בדד עין יעקב״ (ברכה לג, כח) שיהי׳ בגלוי בביהמ״ק השלישי, כמשנת״ל במאמר בסופו (לעיל ע׳ . . .).

64) ולא רק בזמן שבנ״י היו במדבר (שאז אמר בלעם עליהם ״עם לבדד ישכון״), אלא כן הוא במשך כל הדורות.

65) לקו״ש הנ״ל ס״ו.

66) כ, לב.

67) ראה שבת קה, ב.

68) משפטים כג, ב.

69) קה״ת תשמ״ב — ע׳ תקו ואילך.

"יש להבחין במה נפלינו אנחנו עמו ב"י מכל העם אוה"ע עכו"ם, שאפילו חסידיהם ההולכים בדרכי יושר, חסיד אומות העולם נקרא, ולא נעקר שם אוה"ע ממנו, עם היותו נקרא חסיד, ובאחינו ב"י הוא להיפך, שאפילו הוא רשע, ואת פושעים נמנה[70], בשם ישראל יכונה[71], פושעי ישראל".

גוים, אפילו הטובים שבהם שנקראים בשם "חסידים" — הרי הם "חסידי אומות העולם"; ואילו יהודים, אפילו השפלים והירודים ביותר שנקראים בשם "פושעים" (כיון שאינם רק שוגגים) — הרי הם "פושעי ישראל", שזהו חילוק שבאין ערוך!

וכפי שמצינו שאפילו חייבי כריתות ומיתות ב"ד (לא רק בידי שמים, אלא גם בידי אדם), רח"ל, נקראים בשם "ישראל", כדמוכח ממארז"ל[72] "אע"פ שחטא ישראל הוא", והרי שם מדובר אודות עכן שנתחייב מיתת ב"ד, ואעפ"כ נאמר עליו "ישראל הוא".

והענין בזה — כמבואר בלקו"ת[73] ש"אפילו חייבי כריתות", "שהוא כמשל שנפרד ונכרת משרשו לגמרי", שבגשמיות, "כמשל האדם שנכרת גופו מראשו", אין עצה לזה, הנה ברוחניות, גם אם נכרת ראשו, שזה מורה על דעות נפסדות כו', יכול לשוב ולהתחבר לשרשו, "כמו ד"מ אם הי' נמצא ברפואות לחבר גופו אל ראשו", ועז"נ[74] "כי אבי ואמי עזבוני", "מי שאבד ממנו בחי' אב ואם שבו דהיינו שנתחייב כרת ונאבד בחי' אהבה טבעית שבו כו'", ומ"מ "וה' יאספני".

ומכל זה מובן גודל המעלה של כל יהודי, וכאמור, "אע"פ שחטא ישראל הוא".

יא. ולכן, הנה בהמשך להמדובר אשתקד[3] בענין "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה"[75], שיש לעורר אודות ההוספה בכל ג' הקוין (ע"פ ביאור הצ"צ[76] שהטעם לזה ש"ציון במשפט (דוקא) תפדה" הוא לפי ש"המשפט הוא דוקא בשלשה .. דהיינו חג"ת כו'"): תורה, עבודה (השתדלות מיוחדת במבצע תפילין) וגמילות חסדים — הנה בהוספה לזה יעוררו גם אודות הענין של "מיהו יהודי" (שזהו כללות כל ג' הקוין).

---

70) ישעי' נג, יב.
71) שם מד, ה.
72) סנהדרין מד, רע"א.
73) פ' ראה לב, ג. דרושי שמע"צ פג, סע"ב. שם, ד.
74) תהלים כז, יו"ד.
75) ישעי' א, כז.
76) אוה"ת פרשתנו ע' לב — הובא במאמר פ"ז (לעיל ע' ...).

צריך לומר ליהודים, שכל יהודי ידע, שבאמרו בתשעה באב "איכה ישבה בדד", עליו לדעת שזוהי הנחמה והגאולה שבענין הגלות גופא, שבנ"י הם "עם לבדד ישכון", מבלי להתערב עם אומות העולם!

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר[77] שהנשמה מלכתחילה לא ניתנה בגלות, אלא רק הגופים, והרי מובן לכל אחד, אפילו שוטה גמור, שהעיקר היא הנשמה, וכיון שהנשמה לא נמצאת בגלות, הרי בודאי שסוכ"ס תפעל שגם הגוף יהי' במצב של גאולה, וכיון שכל העומד כו' דמי[78], הרי כבר עכשיו נמצא גם הגוף במצב של גאולה.

ואלו שאינם יודעים דין הנ"ל — צריך לומר להם בפשטות, שהפירוש ד"בדד" הוא כפשוטו, שבנ"י עומדים בפני עצמם ואינם מתערבים כו', כיון שישנו הבדל בין ישראל לעמים, ויהודי הוא רק מי שנולד לאם יהודי' או שנתגייר כהלכה.

וע"י ענין ה"הלכות" פועלים הענין ד"הליכות עולם לו"[79], והיינו, שיהודי נעשה בעה"ב על העולם, כך, שהעולם מתנהג כרצונו ומציית לו, ועד שפועל ענין הגאולה כפשוטו.

יב. בסיום ה"יינה של תורה" שבפירוש רש"י אודות הלימוד זכות על בנ"י שמרומז בדברי התוכחות גופא — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

והרי הזכויות של בנ"י נשארים במציאות, ואילו הענינים הבלתי רצויים מתבטלים לגמרי ע"י התשובה[80].

ועי"ז זוכים לגאולה העתידה ע"י משיח,

— וכמשנת"ל במאמר[81] שהגאולה העתידה תהי' באופן שבאין ערוך לגמרי, כמובן גם מהחילוק שבין הצירוף "אדם" (אדם דוד משיח) לצירוף "מאד" (משיח דוד אדם), שכאשר משיח מרומז בהתחלת התיבה הרי זה באופן של בלי גבול —

יבוא ויגאלנו בקרוב ממש, ובעגלא דידן.

---

77) ראה סה"ש תרפ"ז ע' 170. וש"נ.
78) ראה אנציק' תלמודית (כרך כח) ערך כל העומד בתחלתו (ע' שנז ואילך). וש"נ.
79) חבקוק ג, ו. וראה מגילה כח, סע"ב. וש"נ.
80) ראה גם תו"מ חכ"ב ע' 251. וש"נ.
81) פ"ז (לעיל שם). וש"נ.

הוספה

א

ב״ה, ט״ז סיון תשי״ב
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר . . . שי׳

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר . . . , קבלתי הידיעה שחפצו למכור החנות שיש לו ב . . . שאז יהי׳ לו נוחיות בגשמיות והעיקר שיוכל לשמור את השבת כמו שיהודי צריך לשמור הש״ק, ואקוה שהשי״ת יצליח לו שימצא קונה טוב על זה,

ונכון הי׳ שמההטבה (בענעפיט) שתהי׳ לו ממכירת החנות יפריש חמשה אחוז (5%) על צדקה, לבנות חדר בהתלמוד תורה שבארצנו הקדושה שנבנית שם על שם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ונקראת בשם ״אהלי יוסף יצחק ליובאַוויטש״. ולפי הבטחת השי״ת בתנ״ך וגמרא, הנה הכסף שנותנים לצדקה, הרי לא רק זה שלא יחסר אלא הוא — עשר בשביל שתתעשר, שבא מזה הצלחה גם כפשוטו — בריוח כספים. ונוסף על עצם הכסף שמהם יקחו אויף געזונטע אידישע זאַכען, והשי״ת יעזרהו לבשר בשורות טובות.

בברכה.

א

הבטחת השי״ת בתנ״ך וגמרא . . עשר בשביל שתתעשר: פ׳ ראה יד, כב. שבת קיט, א. וש״נ.

ב

ב״ה, ב׳ טבת תשכ״א
ברוקלין

מר . . . שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ״ז כסלו, בו שואל בהנוגע למכשיר שמיעה — בקשר עם שמירת שבת.

וכמדומה שמאז — כבר שקו״ט בזה במכ״ע דדברי תורה אשר באה״ק ת״ו. ובטח הי׳ לנגד עיניו או שיכול להִוָּדַע, [כי לא כל המכשירים שוים, ויארכו הדברים להעלותם כאן בכתב, ובפרט שכנ״ל אין צורך בזה, כי כבר באו ונתפרסמו וגם באה״ק ת״ו].

אלא שכיון שהכל בהשגחה פרטית, וכותב לכאן, הרי עלי החובה והזכות, לעוררו על ההכרח וחובת גברא לקבוע עתים בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות. ולא עוד אלא שצריך להוסיף בזה מזמן לזמן כי נצטוינו להעלות בקדש, והרי זה גם כן הוראת ימי חנוכה, דמוסיף והולך מוסיף ואור, דהלכה כבית הלל.

בברכה לבשו״ט בהאמור

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
ש מ. סימפסון, מזכיר

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (ביינדמן, תשע״ב).

למכשיר שמיעה .. שמירת שבת: **ראה ספר ״החשמל בהלכה״ ח״ב פכ״ה (ע׳ 282 ואילך). וש״נ.**

נצטוינו להעלות בקדש: **ברכות כח, א. וש״נ.**

הוראת ימי חנוכה, דמוסיף והולך .. דהלכה כבית הלל: **שבת כא, ב. טושו״ע או״ח סתרע״א ס״ב.**

ג

ב״ה, כ״ב אלול תשכ״ד
ברוקלין

האברך ... שי׳

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

ובודאי נהג במנהג אנ״ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה״ר מהשי״ת שתהי׳ שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה וקיום המצות בהידור.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים וכוח״ט

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
ש מ. סימפסון, מזכיר

בטח שומר הוא השלשת השיעורים השוים לכל נפש בחומש תהלים ותניא בכל יום, וישמור עליהם מכאן ולהבא ג״כ.

במענה לשאלתו — נוסף על הלימוד בהתמדה בסדרי הישיבה — יגנוב כמה וכמה שעות מהזמן שמחוץ לסדרים וילמוד אז נגלה וחסידות.

❀ ❀ ❀

ג

מצילום האגרת.
במענה לשאלתו: תיקון על שנכשל בגניבה.

לזכות

החתן הת׳ הרב **בנימין דוד זכרי׳** שי׳ **דרוק**

והכלה מרת **חי׳ מושקא** שתחי׳ **פרוס**

לרגל בואם בקשרי שידוכין בשעה טובה ומוצלחת

ז״ך תמוז, ה׳תשע״ז

❁

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה״ת ר׳ **שמעון יהושע** וזוגתו מרת **חי׳ צירא** שיחיו **דרוק**

הרה״ת ר׳ **יונה** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **פרוס**

ולזכות זקניהם

הרה״ת ר׳ **שמריהו** שיחי׳ **פרוס**

הרה״ת ר׳ **שרגא פייוויש** וזוגתו מרת **דאברושא** שיחיו **ווּאָגעל**